

MR 22

HUSSTØLMYRENE OG MÅMYRA I HJELMELAND, ROGALAND

RAPPORT TIL MILJØVERNDEPARTEMENTET ETTER BEFARING
SOMMEREN 1977.

AV ASBJØRN MOEN

DKNVS, MUSEET, BOTANISK AVDELING, 7000 TRONDHEIM

8. NOVEMBER 1977

Bakgrunn

Måmyra ble første gang vurdert m.h.p. verneverdi 19.7. 1971. Den ble funnet å være særlig verneverdig, jfr. min rapport til Miljøverndepartementet av 20.10.1972, og min artikkel: Landsplan for myrreservater i Norge (Norsk geogr. Tidsskr. 27).

Høsten 1973 foretok myrkonsulent Per Hornburg ved Det norske myrselskap undersøkelser for å klarlegge dyrkingsmulighetene på Måmyra samt befare andre myrer i distriktet for å finne alternative verneobjekter. Hornburg leverte rapport 14.11.-73. Jeg leverte 18.7.-74 en uttalelse til Miljøverndepartementet om Husstølmyrene som vernealternativ til Måmyra. I den avsluttende rapport fra "Myrundersøkelser i Rogaland" (K. norske Vidensk. Selsk. Mus. Rapp. Bot. Ser. 1975-3) dokumenteres verneverdiene til Måmyra. Husstølmyrene ble også omtalt på grunnlag av Hornburgs rapport og flybildestudier.

I forbindelse med myrutvalgets arbeid, ble jeg av Miljøverndepartementet på forsommeren 1977 bedt om å oppsøke Husstølmyrene for å vurdere verneverdiene i felt. Måmyra og Husstølmyrene ble oppsøkt sammen med min assistent Jan Erik Kofoed den 8.7.-77. For beskrivelse av Måmyra henvises til rapporten "Myrundersøkelser i Rogaland".

HUSSTØLMYRENE

Etter Hornburg's rapport benyttes betegnelsen Husstølmyrene om myrene i området mellom Måmyra og Sørtjern (LL 42-44, 64-66). De topografiske kart over området (M 711 1213 II, 1313 III) har ikke med dette navnet, og generelt er kartene mangelfulle. Dette gjelder bl.a. myrskravuren. Gode flybilder (serie 2095 W 34-38) gir god oversikt over naturtypene i området. Området består av en veksling mellom myr, åpen hei og skog.

Skog og åpen hei

Nord for Såta (642 m o.h.) ligger skoggrensa ca. 550 m o.h. Ellers ligger den vanligst under 500 m o.h. I områder med nakent berg i dagen eller der grov morene dominerer er det skogbare fastmarksområder godt under 400 m o.h.

Det fins både bjørkeskog og furuskog i området. Furuskog er vanligst i de lågereliggende delene, mens bjørkeskog dominerer i liene. Ofte er det blandingsskog.

Blåbærbregneskog er vanlig i liene, og på tørre knauser dominerer røsslyngskog. De vanligste skogstypene er røsslyng-fuktskog, og særlig røsslyng-fukt-furuskog er vanlig. Blåbærfuktskog forekommer også spredt. Like V for Forevatn er det gammel skog som virker uhogd. Det ligger ei hytte like V for vatnet, og eieren, Kristen Jørmeland, mener at skogen her aldri er hogd.

Den åpne heivegetasjonen dekker store arealer og består hovedsakelig av røsslynghei. Det forekommer flere utforminger både tørre typer og fukthei. På ekstreme rabber inngår greplyng/rabbesivhei.

Myrene

Myrene dekker anslagsvis 30-40% av området. Det er naturlig å skille ut fire myrer/myrområder innen området som betegnes Husstølmyrene.

1. MYR MELLOM MÅMYRA OG FOREVATN (LL 41-42, 63-64)

Måmyra avgrenses mot Ø av en fastmarksrygg som går fra Hestheia og nesten ned til bunnen av dalen. Lenger Ø er det en jevnt hellende skråning med myr som dekker ca. 160 da. Denne myra har 6-10 ° helling mot Ø, og den kan sies å være en fortsettelse av Måmyra mot Ø. (Flybildet over Måmyra s. 62 i "Myrundersøkelser i Rogaland" viser myra øverst i høgrehjørnet.

Myra er noe splittet opp av små fastmarkspartier. Oppover mot Hestheii er det smale myrglenner i forsenkninger, men fastmarkskoller med åpen hei-vegetasjon dominerer. Denne myra dekker ikke noen haug i terrenget, og den kan ikke oppfattes som terrengdekkende i streng betydning. Fastmarka som ligger ovenfor myra gir grunnlag for tilførsel av minerogent vann til myra. Dessuten har store deler av myra grunn torv. Disse forhold gir seg utslag i at det fins minerotrofe partier spredt ut over myra, noe som vises gjennom forekomsten av minerotrofe arter (flaskestarr (*Carex rostrata*), duskull (*Eriophorum angustifolium*), blåtopp (*Molinia caerulea*) o.a.). Vegetasjonen er lik den en finner på deler av Måmyra, og særlig gjelder dette de jevnt hellende partiene et stykke nede på Måmyra. Floristisk er myra fattig.

Myra kan oppfattes som et element av terrengdekkende myr, men mangler vesentlige elementer som fins i sin utforming på Måmyra.

2. BOKKALØJENE (LL 41,65)

Navnet Bokkaløjene er gitt av Kristen Jørmeland. Myra ligger omkring bekken (Kjøssaani) som renner fra Forevatnet, ca. 400 m N for vatnet.

Myra er ca. 80 da og er dominert av flatmyr. Dels er det sumpområder og åpent vann ved bekken. Små ombrotrofe partier inngår, og i kantene fins små bakkemyrer. Fattig vegetasjon dekker det meste, dessuten fins ombrotrof - og litt intermediær myrvegetasjon. Av arter nevnes grønnstarr (*Carex tumidicarpa*), krypsiv (*Juncus bulbosus*), rusttjønnaks (*Potamogeton alpinus*) og kysttjønnaks (*P. polygonifolius*). I tuvevegetasjon inngår rusttorvmose (*Sphagnum fuscum*) sammen med kysttorvmose (*S. imbricatum*).

Myra er ganske variert og representerer vanlige vegetasjonstyper.

3. MYRER MELLOM FOREVATN OG BJØRNABU (LL 43,64-65)

Det sammenhengende myrarealet dekker ca. 120 da. Videre nordover er det en rekke småmyrer og vekslinger mellom myr, fuktskog og åpen fukthei. Mesteparten av myrarealet har flatmyr med fattig mattevegetasjon. Små arealer tilhører bakkemyrene. På flatmyrene fins en god del ombrotrofe partier. Mesteparten av disse har åpen vegetasjon og tuvevegetasjon er vanligst, men også mattevegetasjon inngår. På ei myr like øst for Skinaheii fins også ombrotrofe partier med furu.

Rikere vegetasjon er ikke observert.

4. MYR VED SØRTJERN (LL 43-44,66)

Myra ved Sørtjern dekker ca. 80 da og er delt i to av tjernet og en bekk.

Sørtjern er under gjengroing, og vegetasjon dekker nesten hele tjernet. Elvesnelle (*Equisetum fluviatile*) dominerer, men også flere vannplanter inngår. Mesteparten av myra er flat med minerotrof vegetasjon. Men det fins også ombrotrofe partier i S. Fattigmyr dominerer i S, mens intermediær myrvegetasjon dekker det meste av arealene nordøst for tjernet. Fattigmyrene har triviell vegetasjon og flora, mens de rikere myrpartiene er botanisk sett mer interessante. Myra representerer noe av samme type som Bokkaløjene (lok. 2.), men vurderes å ha høyere verneverdi.

Ved bekken ca. 200 m nedenfor (NV) for Sørtjern er det også ei lita myr der det er registrert små arealer av intermediær og rik myrvegetasjon. Av arter funnet på disse myrene kan nevnes følgende karplanter: tvebustarr (*Carex dioica*), loppestarr (*C. pulicaris*), grønnstarr (*C. tumidicarpa*), gulsildre (*Saxifraga aizoides*) og dvergjamne (*Selaginella selaginoides*). Også en rekke mer næringskrevende mosearter inngår. Dette gjelder bl.a. stjernemose (*Campylium stellatum*), brunklomose (*Drepanocladus revolvens*), makkmose (*Scorpidium scorpioides*), krokatorvmoser (*Spahgnum subsecundum* s.lat.).

Rik myrvegetasjon innen myrer som er upåvirket av tekniske inngrep synes ikke å være vanlig i denne del av landet. Selv om de rikere partiene dekker små arealer, har de en viss botanisk interesse.

Konklusjon

Området mellom Måmyra og Sørtjern består av en mosaikk mellom myr, skog og åpen hei. Myrene dekker ikke mer enn 30-40% av landskapet, og de fleste myrene er små. Den største myra ligger V for Forevatn og er litt over 150 da. Den ligger i samme nivå og har samme jevne helling som store deler av Måmyra. Fastmarksrygger og små myrglenner skiller de to myrene som ligger ca. 300 m fra hverandre. Dette er den eneste av myrene i området der det fins likhetstrekk i utformingen med Måmyra. Men myra ligger nede i en skråning og representerer ikke noe typisk terrengdekkende myrkompleks. Myrene ved Valavatn (jfr. s. 58 i "Myrundersøkelser i Rogaland") representerer samme type, og vurderes å ha like høy verneverdi (vernegruppe 2-3).

Størstedelen av myrene mellom Forevatn og Sørtjern er flatmyr med fattig vegetasjon. Det fins små bakkemyrelementer med fattig vegetasjon, og dessuten en god del ombrotrofe elementer. Terrengdekkende myrer eller elementer av terrengdekkende myr mangler. Det fins en rekke utfomringer av myrsamfunn som

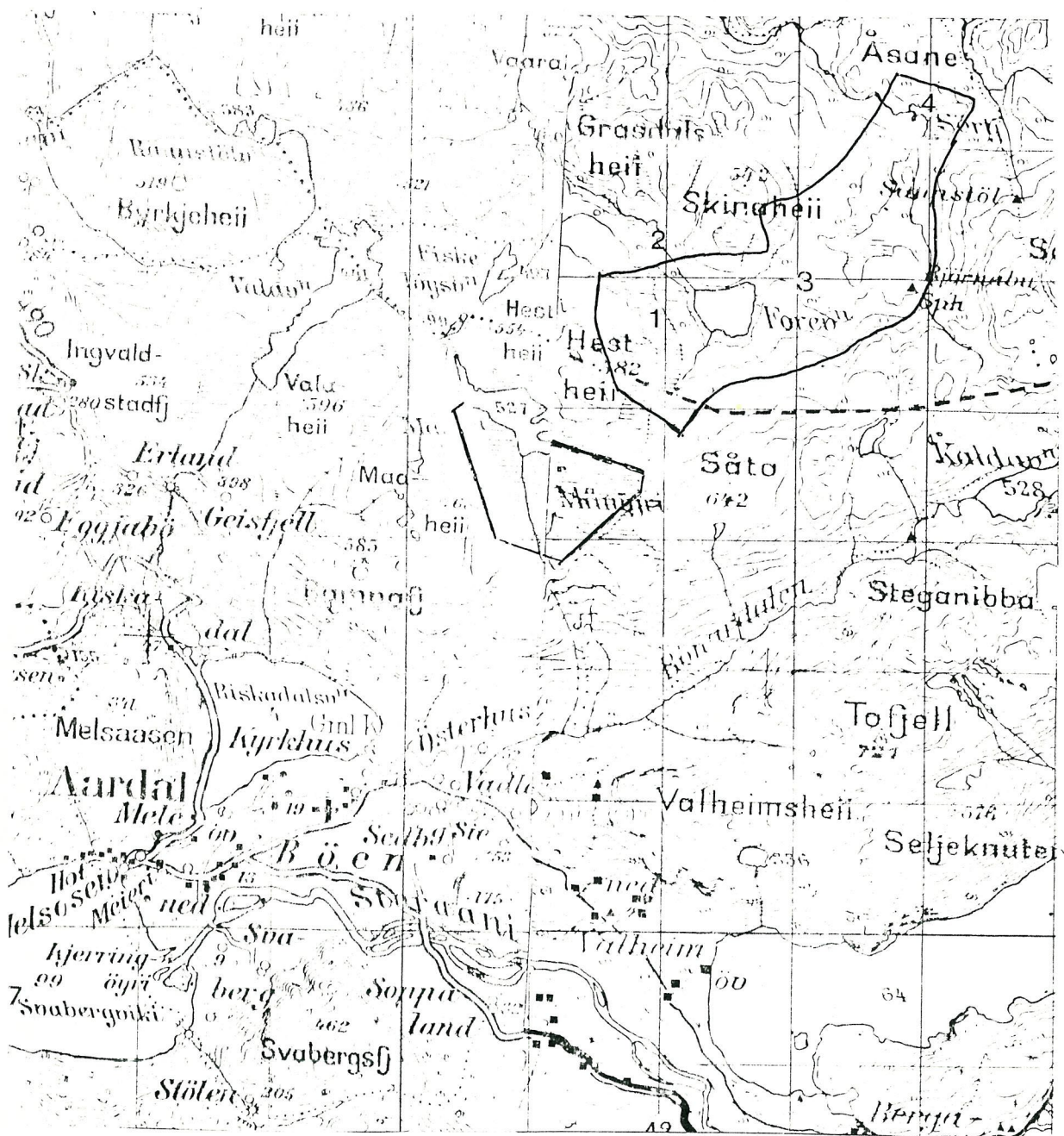
grenser mot fuktskog, fukthei, sump- og vannvegetasjon. Forekomster av små partier av intermediær og rik vegetasjon, bidrar også til å øke variasjonsbredden.

Myrene ved Øyastøl i Hjelmeland (jfr. "Myrundersøkelser i Rogaland s. 67-77) representerer et myrlandskap med et rikt spekter av myrtyper av omtrent samme type som Husstølmyrene. Dette området gis klart høyere verneverdi enn Husstølmyrene.

Husstølmyrene representerer et verneverdig område, og ut fra en vurdering av myrene i området plasseres Husstølmyrene i vernegruppe 2(-1b). Gjennom vern av Måmyra blir ikke det spekter av myrtyper som fins innen Husstølmyrene vernet, og det er derfor aktuelt å opprette et større verneområde som inkluderer begge områdene.

Det står likevel fast at det er Måmyra som er det viktigste verneobjektet, og at denne myra alene er særlig verneverdig internasjonalt.

Husstølmyrene er ikke noe alternativ til Måmyra.

Figur 1. Utsnitt av kartblad 1213 II og 1313 III som viser Måmyra med inn-
tegnnet minimumsområde for fredning og omtrentlige grenser for Det norske
Myrselskaps forslag til vern av Husstølmyrene. Numrene 1-4 angir de omtalte
myrlokalitetene.

Figur 2. Måmyra og de vestlige deler av Husstølmyrene fotografert fra Såta. På venstre del Måmyra og Måvatnet. Høgre del viser myrlokalitet 1 og Forevatn helt til høgre.

Figur 3. Måmyra fotografert fra sør. Midt på bildet over toppen av myra skimtes Måvatn.

Figur 4. Husstølmyrene fotografert fra Hestheii mot Ø, med Forevatn.